

SELCAN TAŞCI

Tekirdağ Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Basın özgürlüğü tüm diğer özgürlüklerin teminatı olarak demokratik ve özgür bir ülkenin temelini oluşturmaktadır. Bu teminatın güvencesi olarak görev yapan basın mensuplarının her türlü baskı, tehdit ve şantajdan korunmasını sağlayacak güvenceleri sağlamakta devletin mesuliyetindedir.

Basın Özgürlük Endeksi, ülkemizin basın özgürlüğü alanında geldiği noktanın ne denli vahim olduğunu açıkça göstermesi açısından önemlidir. Endekse göre Türkiye, diktatör, tek adamcı ve devlet yapısı görece zayıf ülkelerle aynı ligde yer almaktadır. 180 ülkenin değerlendirildiği Basın Özgürlük Endeksi 2025 sonuçlarına göre ülkemiz, bir önceki yıla göre bir basamak daha gerileyerek 159. sırada yer almıştır. Hemen arkamızda Venezuela, Kamboçya ve Suudi Arabistan bulunurken, Irak, Sudan, Bahreyn ve Pakistan sıralamada ülkemizin üzerinde yer almaktadır.

Muhالیf kanallara atanan kayımlar, muhalif kanallara uygulanan idari ve para cezaları, siyasi baskı neticesinde son 13 yılda yerel 349 gazete kapanmıştır. Son 5 yılda ise yüzlerce ulusal medya kuruluşu yayın hayatına devam edemez hale gelmiştir. Yaşanan bu süreç, 5 binin üzerinde gazetecinin işsiz duruma düşmesine neden olmuştur.

Basın mensuplarının görevlerini yerine getirirken maruz kaldıkları tehdit, saldırı, şantaj ve sansür girişimlerinin önlenmesi; emek sömürsünden kurtarılmasının sağlanması ve hak ettikleri sosyal haklara kavuşmalarının temin edilmesi; ayrıca basın özgürlüğünü güvence altına alacak hukuki, kurumsal ve toplumsal mekanizmaların güçlendirilmesini sağlayacak adımların belirlenmesi amacıyla, Anayasa'nın 98. maddesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulması için gereğini arz ederiz.

Selcan TAŞCI

Tekirdağ Milletvekili

SELCAN TAŞCI

Tekirdağ Milletvekili

GEREKÇE

Basın hürriyeti, demokratik toplum düzeninin temel taşlarından biridir ve tüm özgürlüklerin güvencesi olarak kabul edilmesi gereken bir haktır. Anayasa'nın 26, 27 (dolaylı olarak), 28, 29, 30 ve 31. maddeleri ve 5187 sayılı Basın Kanunu eliyle güvence altına alınmıştır. Ancak, bu yasal düzenlemelerin işlevsel olabilmesi için öncelikle basın mensuplarının mesleklerini özgürce ve güven içinde icra edebilecekleri bir ortamın sağlanması gerekmektedir.

Türk Ceza Kanunu'nun "Kamu Barışına Karşı Suçlar" bölümünde yer alan hükümlere göre, suçun basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde, TCK'nın 218. maddesi uyarınca verilecek ceza yarı oranında artırılmaktadır. Bu düzenleme, basın mensuplarını dolaylı olarak en fazla etkileyen hükümlerdendir. Zira bu maddeyle basın mensupları, kamuoyu üzerindeki etkileri nedeniyle kanun önünde "daha ağır" bir sorumlulukla karşı karşıya kalmakta, ancak aynı ölçüde korunmamaktadır. Basının kamusal önemi, yalnızca eleştirinin muhatabı olarak değil, aynı zamanda korunması gereken bir özgürlük alanı olarak da değerlendirilmelidir. Ne yazık ki, günümüzde Türkiye'de en kolay tehdit edilen, susturulmak istenen ve mesleki sınırları dışarıdan çizilmeye çalışılan kesim yine basın mensuplarıdır. Gazeteciler tehdit edilmekte, hedef gösterilmekte, kimi zaman da doğrudan şiddete maruz kalmaktadır.

Geçtiğimiz aylarda gazeteciler Şule Aydın ve son olarak Murat Ağirel'e ve çocuklarına kadar uzanan tehditler, gazeteci Fatih Altaylı'nın tutuklanmadan önce bir Cumhurbaşkanı danışmanı tarafından hedef alınması, terör hükümlüsü Abdullah Öcalan'ın, medyanın dilinden duyduğu rahatsızlığı dile getirip bunu "iktidarın çözebileceği" bir mesele olarak ifade etmesi, Barış Terkoğlu'na gözaltı sürecinde haber kaynağının sorulması gibi örnekler, basın üzerindeki çok yönlü baskı ortamını açıkça göstermektedir. 2024 yılında yapılan bir çalışmaya göre en az 25 gazeteci ve 5 yayın kuruluşu saldırıya uğramış, 82 basın mensubu ise tehdit edilmiştir.

Bugün itibarıyla, gazeteciler arasında kendilerine yönelen tehdit ve saldırıların çoğu zaman cezasız kalacağına yönelik bir inanç yerleşmiş durumdadır. Basın mensupları bir yandan şiddet, tehdit ve baskıyla mücadele ederken; diğer yandan takip ettikleri toplumsal olaylar nedeniyle gözaltına alınmakta veya tutuklanmaktadır. Bu tablo, ifade ve basın özgürlüğünün fiilen ortadan kalkmasına yol açmaktadır.

SELCAN TAŞCI

Tekirdağ Milletvekili

Basın mensupları, can güvenliği ve ifade özgürlüğü güvencelerinden yoksun olmanın yanı sıra sosyal ve ekonomik güvencelerden, özlük haklarından ve iş güvencesinden mahrum, mesai mefhumu olmaksızın mesleklerini icra etmektedir. Gazeteciler, dördüncü kuvvet olarak toplumun hak ve hukukunu korumayı görev edinmişken, çarpık bir biçimde kendileri mesleki güvencelerden yoksun bırakılmaktadır.

Gazetecilik faaliyeti yürüten yaklaşık 28 bin kişinin sendikali olma oranı yüzde 7, toplu sözleşme yapabilme oranı ise yüzde 3,5-4 civarındadır. Tüm bu olumsuzlukların üzerine RTÜK'ün iktidarın bir aparatı gibi hareket etmesi, özellikle muhalif medya kuruluşlarının ve doğal olarak bu kurumlarda çalışan basın mensuplarının varlığını sürdürmesini son derece zor, hatta imkansız hale getirmektedir. RTÜK, 2025 yılında SZC TV, TELE 1, HALK TV ve NOW TV gibi muhalif medya kuruluşlarına toplam 53 ceza vererek yaklaşık 93 milyon TL idari para cezası uygulamış; iktidara yakınlığıyla bilinen kanallar ise yılı cezasız kapatmıştır. Bu tablo, sektörün patron ve iktidar odaklı bir yapıya sürüklendiğini göstermektedir.

Kimlerin basın mensubu sayılacağına ilişkin kararların Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı tarafından verilmesini öngören düzenleme ile muhalif basın mensuplarına yönelik, tabiri caizse bir cadı avına dönüşen bir tutum sergilenmektedir. İktidara yakın olanların basın kartı almayı "hak edenler", muhaliflerin ise "hak etmeyenler" olarak görülmesi, mesleğin itibarının zedelenmesinde ve icrasının zorlaştırılmasında önemli bir etken olmuştur. Aralarında yarım asrı aşkın süredir basın mesleğini icra eden gazetecilerin de bulunduğu yüzlerce muhalif basın mensubu basın kartı alamamakta; mesleki faaliyetleri fiilen sınırlandırılmaktadır.

Basın İlan Kurumu, resmi ilanların büyük bölümünü iktidara yakın medya kuruluşlarına aktarırken, ilan kesme cezalarında ise muhalif yayın organları başı çekmektedir. Nitekim 2020 yılında iktidara yakın gazetelere yüzde 78 oranında, yaklaşık 142 milyon TL kaynak aktarılmış; buna karşılık ilan kesme cezalarının yüzde 97'si muhalif yayın yapan gazetelere uygulanmıştır.

Basın mensuplarının görevlerini yerine getirirken maruz kaldıkları tehdit, saldırı, şantaj ve sansür girişimlerinin önlenmesi; emek sömürsünden kurtarılmasının sağlanması ve hak ettikleri sosyal haklara kavuşmalarının temin edilmesi; ayrıca basın özgürlüğünü güvence altına alacak hukuki, kurumsal ve toplumsal mekanizmaların güçlendirilmesini sağlayacak adımların belirlenmesi amacıyla, Anayasa'nın 98. maddesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulması için gereğini arz ederiz.

Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

AD SOYAD	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
Burhanettin Karaman	Mersin	B. Karaman
Selçuk Tınbağcı	Bursa	S. Tınbağcı
AYYILDIZ TÜRKER TAY	Adana	A. T.
Ridvan 217	Ordu	R. 217
Hüsnü Kırkpınar	İzmir	H. Kırkpınar
Yüksel Arslan	Ankara	Y. Arslan
Mehmet Akalın	Edirne	M. Akalın
Metin Ergün	Uşak	M. E.
Yavuz Aydın	Tobzon	Y. A.
Ersin Beyaz	İstanbul	E. Beyaz
Turan Yıldırım	Akarsu	T. Yıldırım
Senol Sunat	Manisa	S. Sunat
Ömer Karakas	Aydın	Ö. Karakas
A. Setik Gökkin	Hatay	A. Gökkin
Hikmet Özalp	Afyonkarahisar	H. Özalp
M. Mustafa Çarhan	Çarhan	M. Çarhan
Fahri Usta	Samsun	F. Usta
Hakan Toktaş	Bursa	H. Toktaş
Burak Akburak	İstanbul	B. Akburak
Ahmet Errol Fakıbaşı	Ankara	A. Fakıbaşı